



Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Punakivi, E., Henner, A & Holmström, A. 2021. Röntgenhoitajien työhyvinvointi ja työn kuormittavuus. Oamk Journal 10/2021. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021041410401>

Röntgenhoitajien työhyvinvointi ja työn kuormittavuus

30.4.2021 - Punakivi Eeva, Henner Anja, Holmström Anneli

Väestön ikääntyminen vaikuttaa myös röntgenhoitajan työhön kuvantamistutkimuksen viedessä enemmän aikaa potilaiden keski-ikä nouseessa. Mitkä tekijät kuormittavat eniten röntgenhoitajia, miten he jaksavat työssään ja mitkä tekijät lisäävät työhyvinvointia?



KUVA: jarmoluk/Pexels.com

Kuvantamistutkimukseen tulevat potilaat ovat yhä huonokuntoisempia ja iäkkäämpiä, joten potilaan ohjaaminen, tutkimukseen valmistelut ja kuvaukset vievät entistä enemmän aikaa [1] [2] [3]. Kuvantamispalveluiden kysyntä on lisääntynyt viime vuosina, ja kysynnän odotetaan tulevaisuudessa kasvavan väestön ikääntyessä [1] [2].

Viidessä Pohjois-Pohjanmaan alueen kuvantamisyksikössä toteutettiin syksyllä 2019 kyselytutkimus, jonka avulla kartoitettiin röntgenhoitajien työssään kokemaa kuormittumista sekä voimavaroja lisääviä asioita. Keskeinen kysymys oli, miten röntgenhoitajien kokemaa työhyvinvointia voitaisiin parantaa. Tutkimukseen osallistui röntgenhoitajia erikokoisista ja erityyppisistä kuvantamisyksiköistä.

Sähköiseen kyselyyn vastasi 78 röntgenhoitajaa. Vastaajista 18–29-vuotiaita oli 13 % (n=10), 30–49-vuotiaita 54 % (n=42) ja 50–69-vuotiaita 33 % (n=26). Vastaajat olivat pääosin työssään varsin kokeneita, sillä 58 %:lla (n=45) oli yli 10 vuoden työkokemus röntgenhoitajana. Aloittelevia, joilla työkokemusta oli alle 2 vuotta, oli 10 % (n=8) ja 3–10 vuoden työkokemus oli 32 %:lla (n=25). [4]

Kiire kuormittaa

Eniten kuormittumista kuvantamisen työpaikoilla aiheuttivat tehdyn kyselyn perusteella kiireen tunne ja suuremmissa yksiköissä myös työkavereiden vaihtuvuus. Röntgenhoitajista 83 % koki kuormittuvansa kiireen vuoksi. Kaikissa työyksiköissä koettiin kuormitusta kiireen takia, mutta eniten kiire kuormitti röntgenhoitajia yli 21 röntgenhoitajan työyksiköissä.

Henkilöstöressurssien riittävyys ja henkilöstön vaihtuvuus olivat myös voimakkaaksi koettuja kuormitustekijöitä ja niiden vaikutus korostui suurimmissa röntgenyksiköissä. Röntgenhoitajat kokivat työkuorman ja aikapaineiden lisääntyneen ja työssä jaksaminen tulevaisuudessa aiheutti huolta tässä suhteessa.

Muita röntgenhoitajia työssä kuormittavia tekijöitä olivat potilaiden siirrot, kuten aikaisemmissakin tutkimuksissa on noussut esille [1] [2]. Potilaat ovat yhä huonokuntoisempia ja iäkkäämpiä, joten potilaan ohjaaminen, tutkimukseen valmistelut ja kuvaukset vievät entistä enemmän aikaa. Henkilökunnan määrä pysyy kuitenkin ennallaan.

Organisaatiossa tapahtuvat muutokset koettiin rasittaviksi samoin kuin työsuhteen pysyvyys. Puolet vastaajista koki harjoittelijoiden ohjaamisen kuormittavaksi, mutta toisaalta lähes yhtä moni koki sen voimavarakseen. Reilu kolmannes

röntgenhoitajista koki kuormittuvansa työhön tarvittavan uuden tekniikan omaksumisen vuoksi, ja suunnilleen yhtä moni koki sen voimavarana.

Henkinen kuormittuminen yleisempää nuorilla

Henkinen kuormittuminen oli kuvantamisen työpaikoilla jonkin verran yleisempää kuin fyysinen kuormittuminen. Puolet röntgenhoitajista oli kokenut työnsä fyysisesti kuormittavaksi, mutta toisaalta neljännes vastaajista koki, ettei heidän työnsä aiheuta fyysistä kuormittumista. Henkistä kuormittumista oli kokenut 66 % vastaajista, ja ainoastaan 10 % vastaajista koki, ettei heidän työnsä ole henkisesti kuormittavaa.

Alle 30-vuotiaat vastaajat kokivat eniten henkistä kuormittumista, ja vanhimmat vastaajat kokivat työnsä muita useammin fyysisesti kuormittavaksi. Henkisen kuormittumisen kokemuksen painottuminen nuorimpiin vastaajiin on huolestuttava ilmiö. Juuri nuorten röntgenhoitajien jaksamiseen tulisi suunnata voimavaroja, jotta alan työvoiman saanti on turvattu.

Työtovereiden tuki ja toimiva työvuorosuunnittelu lisäävät voimavaroja

Voimavaroja lisäävät asiat liittyivät pääosin työyhteisöön ja sosiaalisiin suhteisiin työpaikoilla. Työtovereiden tuki oli merkittävin voimavaroja lisäävä seikka, samoin työpaikan ilmapiiri ja kontaktit asiakkaiden kanssa. Kuvantamisen työpaikoilla tulisikin pohtia, millaisin keinoin työpaikan sosiaalisia verkostoja ja ilmapiiriä voidaan kehittää työhyvinvointia paremmin tukeviksi. Röntgenhoitajat itse eivät juuri tuoneet esille konkreettisia ilmapiirin parannuskeinoja, vaikka olivat tiedostaneet työyhteisön ilmapiirin merkityksen työhyvinvoinnilleen keskeiseksi.

Esimiesten ja johdon rooli työhyvinvointitoiminnan kehittämisessä on keskeinen [5]. Työhyvinvointi tulisi nähdä osana hyvää liiketoimintaa, ja myös sen taloudellinen potentiaali tulisi ymmärtää. Voimavarojen suuntaaminen työhyvinvoinnin kehittämiseen on samalla tuottavuuden kasvun tukemista ja ammatissa pysymisen tukemista. [3]

Kyselytutkimuksen [4] tulosten mukaan röntgenhoitajien työhyvinvointia parantavat henkisen työkuormituksen ja kiireen kokemuksen hallinta. Työn organisoinnin ja työvuorojen suunnittelun kehittäminen voisivat olla keskeisiä työhyvinvointia tukevia keinoja. Moni röntgenhoitaja koki työvuorojen olevan usein epäergonomisia, esimerkiksi iltavuoroa seuraavat aamuvuorot koettiin kuormittaviksi. Monessa kuvantamisen työpaikassa on siirrytty autonomiseen työvuorosuunnitteluun, ja tämä kehitys oli röntgenhoitajien toiveiden mukaista. Mielenkiintoista on seurata, kuinka 1.1.2020 voimaan tulleen työaikalain edellyttämä 11 tunnin vuorokausilepo, joka koskee myös jaksotyötä, vaikuttaa työn henkiseen ja fyysiseen kuormittavuuteen.

Punakivi Eeva, röntgenhoitajaopiskelija (AMK)

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Henner Anja, yliopettaja (emerita)

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Holmström Anneli, lehtori, tutkintovastaava

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Punakivi, E. 2020. Miten röntgenissä voidaan? Röntgenhoitajien kokemuksia työhyvinvoinnistaan, työssä kuormittumisestaan ja voimavaratekijöistään kuvantamistoiminnassa Pohjois-Pohjanmaan alueella. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202001091127>

Lähteet

[1] Walta, L. 2012. Potilaan hoitaminen diagnostisessa radiografiassa ja sen kuormittavuus röntgenhoitajan arvioimana – tavoitteena inhimillinen ja turvallinen kuvantamistapahtuma. Väitöskirja. Turun yliopisto. Hakupäivä 25.3.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-4999-1>

[2] Joukanen, V. 2012. Röntgenhoitajien kokemuksia kuvantamistyön ja potilassiirtojen fyysisestä kuormittavuudesta. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 25.3.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012120718714>

[3] Työsuojeluosasto. 2015. Työelämä 2025 -katsaus. Työelämän ja työympäristön muutosten vaikutukset työsuojeluun ja työhyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:16. Sosiaali- ja terveysministeriö. Hakupäivä 25.3.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3573-0>

[4] Punakivi, E. 2020. Miten röntgenissä voidaan? Röntgenhoitajien kokemuksia työhyvinvoinnistaan, työssä kuormittumisestaan ja voimavaratekijöistään kuvantamistoiminnassa Pohjois-Pohjanmaan alueella. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 25.3.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202001091127>

[5] Puttonen, S., Hase, M. & Pahkin, K. 2016. Työhyvinvointi paremmaksi. Keinoja työhyvinvoinnin ja työterveyden kehittämiseksi suomalaisilla työpaikoilla. Työterveyslaitos, Helsinki. Hakupäivä 25.3.2021. [http://urn.fi/URN:ISBN%20978-952-261-652-4\(PDF\)](http://urn.fi/URN:ISBN%20978-952-261-652-4(PDF))

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 10/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Punakivi Eeva, Henner Anja, Holmström Anneli

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021041410401>

Tiivistelmä: Julkaisussa kuvataan syksyllä 2019 viidessä Pohjois-Pohjanmaan kuvantamisyksikössä röntgenhoitajille toteutetun kyselytutkimuksen tuloksia. Kyselyllä selvitettiin röntgenhoitajien työssään kokemaa kuormittumista, voimavaroja lisääviä asioita ja työhyvinvointia edistäviä keinoja. Tulosten mukaan eniten kuormittumista kuvantamisen työpaikoilla aiheuttaa kiireen tunne ja suuremmissa yksiköissä myös työkavereiden

vaihtuvuus. Voimavaroja lisäävät työkavereiden tuki, työpaikan ilmapiiri ja kontaktit asiakkaiden kanssa.